

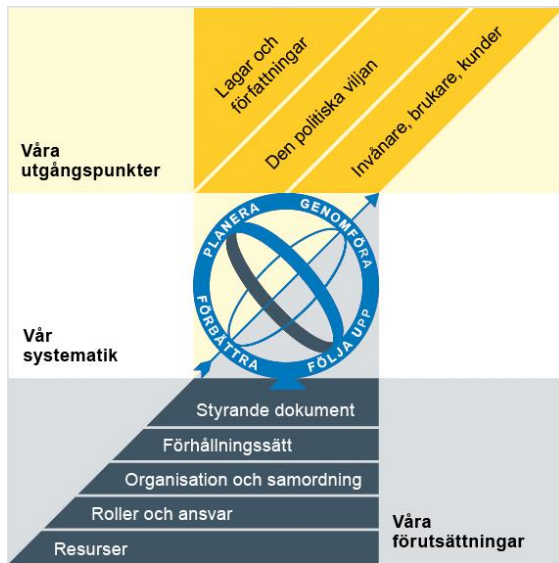
Göteborgs
Stad

Göteborgs Stads riktlinje för nödsvattenförsörjning

Reglerande styrande dokument

Policy
► Riktlinje
Regel
Anvisning
Rutin
Instruktion

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Styrande dokument			
Kommunala föreskrifter		Planerande och reglerande styrande dokument	
Normgivning mot enskild	Riktade styrande dokument	Planerande styrande dokument	Reglerande styrande dokument

Beslutad av: Kommunfullmäktige	Gäller för: Stadens nämnder och bolagsstyrelser	Diarienummer: 1316/19	Datum och paragraf för beslutet: 2022-04-28 § 27
Dokumentsort: Riktlinje	Giltighetstid: Tillsvidare	Senast reviderad: -	Dokumentansvarig: Stadsledningskontorets säkerhetschef

Bilagor:
1 st

Innehåll

Inledning	4
Syftet med denna riktlinje	4
Vem omfattas av riktlinjen	4
Bakgrund	4
Lagbestämmelser	4
Koppling till andra styrande dokument	5
Avgränsningar.....	5
Sekretess och säkerhetsskydd	5
Förtydligande om den enskildes, fastighetsägares och andra organisationers ansvar.....	5
Riktlinje	6
Inriktning	6
1. Planeringsförutsättningar	6
1.1 Prioritetsklasser.....	6
1.2 Scenarion	7
2. Ansvarsfördelning i Göteborgs Stad.....	8
2.1 Nämnder och bolagsstyrelser	8
2.2 Kretslopp- och vattennämnden.....	8
2.3 Göteborgs Stads Leasing AB	9
2.4 Lokalnämnden, Higab AB och Framtiden AB.....	9
Bilaga A	10
Vattenbehov vid krissituation	10

Inledning

Syftet med denna riktlinje

Riktlinjen för nödvattenförsörjning syftar till att:

- fastställa inriktning och prioritetsordning för nödvattenförsörjning
- klargöra ansvarsområden och arbetsfördelning vid nödvattenförsörjning
- effektivt kunna hantera en allvarlig störning av dricksvattenförsörjningen så att konsekvenserna minskar för den enskilde och samhället.

Vem omfattas av riktlinjen

Denna riktlinje gäller tillsvidare för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

Delägda bolag där Göteborgs Stad är majoritetsägare är skyldiga att förhålla sig till denna riktlinje.

Bakgrund

Det förekommer situationer när det inte går att använda vatten från det vanliga vattenledningsnätet. Då behöver vattnet distribueras till konsumenter på annat sätt, exempelvis i tankar. Detta kallas för nödvatten. Nödvatten är dricksvatten som distribueras på annat sätt än genom vattenledningsnätet. För att hantera en sådan situation är planering och prioritering nödvändigt.

Nödvattenförsörjningen är en del av Göteborgs Stads arbete med krisberedskap och civilt försvar.

Lagbestämmelser

Det finns idag ingen lagstiftning som entydigt reglerar prioritering av dricksvatten i en nödvattensituation men inte heller någon lag som förhindrar prioriteringen på ett generellt plan.

Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster styr VA-huvudmannens verksamhet och syftar till att säkerställa att dricksvattenförsörjning och avloppsavledning ordnas i ett större sammanhang, om det behövs med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön. Enligt allmänna bestämmelser om den allmänna VA-anläggningen (ABVA) som kommuniceras till alla VA-abonnenter, så garanterar inte VA-huvudmannen att visst vattentryck eller viss vattenmängd per tidsenhet alltid kan levereras.

Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap syftar till att kommuner skall minska sårbarheten i sin verksamhet och ha en god förmåga att hantera krissituationer i fred. Därigenom ska kommunerna också uppnå en grundläggande förmåga till civilt försvar.

Koppling till andra styrande dokument

- Säkerhetspolicy för Göteborgs Stad
- Göteborgs Stads plan för arbete med krisberedskap och civilt försvar 2021–2023
- Göteborgs Stads riktlinje för krishantering
- Göteborgs Stads riktlinje för höjd beredskap
- Göteborgs Stads riktlinje för kriskommunikation
- ABVA 2017 - Allmänna bestämmelser för användande av Göteborgs Stads allmänna vatten- och avloppsanläggning

Avgränsningar

Utgångspunkten för planering om nödvattenförsörjning utgår från tre scenarion. Otjänligt vatten med utfärdad kokrekommendation, otjänligt vatten där vattnet inte blir tjänligt med kokrekommendation och vattenavbrott inom ett sammanhållet geografiskt område.

Nödvattenplaneringen innefattar ej tillhandahållande av kärl för hämtning av dricksvatten för allmänheten.

Nödvattenplanering omfattar inte åtgärder för klimatanpassning som till exempel kan föranleda situationer av långvarig vattenbrist.

Sekretess och säkerhetsskydd

Delar av den information som tas fram i samband med planering för nödvattenförsörjning i respektive nämnd och styrelse kan komma att hamna under sekretess enligt OSL och i vissa fall även behöva säkerhetsskyddsklassificeras enligt säkerhetsskyddslagen. Detta måste kontinuerligt bedömas av informationsägaren i berörd nämnd eller styrelse enligt Göteborgs stads riktlinje för informationssäkerhet och/eller Göteborgs Stads riktlinje för säkerhetsskydd.

Förtydligande om den enskildes, fastighetsägares och andra organisationers ansvar

Vid kokrekommendation får den enskilde och verksamheter själva koka sitt vatten enligt anvisningar eller hämta vatten vid hämtställen i eget medhavt lämpligt kärl.

Vid avbrott i vattenförsörjningen får den enskilde och verksamheter själva hämta vatten vid hämtställen i eget medhavt lämpligt kärl. Den enskilde har även ett ansvar att följa rådande anvisningar vid hämtning av nödvatten för att undvika konflikter och kontaminering av nödvattnet.

Vid begränsad vattentillgång är fastighetsägare skyldiga att reducera sin vattenförbrukning enligt anvisningar i ABVA. Fastighetsägare och verksamhetsutövare, som exempelvis industri, livsmedelsproducerande företag och djurhållare, som har behov av kontinuerlig vattentillförsel bör tillse att ha en egen plan för att kunna hantera störningar i dricksvattenförsörjningen. Exempelvis bör lantbrukare med stora

djurbesättningar som ansluter sig till kommunalt VA behålla sin enskilda vattentäkt som reserv där så finns. Alla kommuninvånare och verksamheter har ett eget ansvar för att skapa alternativa lösningar för sanitet, som exempelvis toalettpolning.

Riktlinje

Denna riktlinje fastställer inriktning, planeringsförutsättningar och ansvarsfördelning för nämnder och bolagsstyrelser gällande nödvattenförsörjning.

Riktlinjen omfattar störningar i dricksvattenförsörjningen som kan uppstå utmed hela hotskalan, såväl vid fredstida krissituationer som en situation med krigsfara eller krig (höjd beredskap).

Riktlinjen samt den nämnds- och styrelsespecifika planeringen som tas fram utifrån riktlinjen utgör tillsammans Göteborgs Stads nödvattenförsörjning.

Inriktning

Utgångspunkten är att prioriteringen av nödvatten ska göras så att påverkan på den enskilda människan och samhället blir så liten som möjligt. Verksamheter som har stor betydelse för liv och hälsa prioriteras högst, därefter verksamheter som har stor betydelse för samhällets funktionalitet. Särskild hänsyn ska tas till sårbara grupper samt enligt barnkonventionen även till barn.

1. Planeringsförutsättningar

Nedan anges ett antal planeringsförutsättningar som är dimensionerande för respektive nämnd och styrelses egen planering.

1.1 Prioritetsklasser

Nedan anges hur Göteborgs Stad prioriterar vid nödvattenförsörjning. Prioriteringar av verksamhet inom respektive prioritetsklass ska göras i samråd med berörda.

Prioritets-klass	Prioritering för dricksvattenförsörjning	Exempel på verksamhet
1 A	Verksamhet som har stor betydelse för liv och hälsa	- Sjukhus - Vård- och omsorgsboende för äldre - Vårdcentraler - Räddningstjänst (brandvatten) - Kriminalvård
1 B	Hämtställen för hushåll	
1 C	Förse Forsvarsmakten med vatten	(Gäller endast vid höjd beredskap)
2	Verksamheter som har stor betydelse för samhällets funktionalitet	- Förskola - Grundskola - Storkök

3	Verksamheter som har stor betydelse för miljön	- Sophantering
4	Verksamheter som representerar stora ekonomiska värden	- Stora djurbesättningar - Industrier
5	Verksamheter som har stor betydelse för sociala och kulturella värden	
6	Övrig verksamhet	

Prioritetsklasserna utgår ifrån Livsmedelsverkets guide¹ för planering av nödvattenförsörjning. Utöver ovan kategorisering kan ytterligare verksamheter och funktioner som är sårbara eller har kritiska beroenden till dricksvattenförsörjning läggas till. Prioriteringar gäller även under skärpt beredskap och högsta beredskap (höjd beredskap) och då med tillägget att stödja Försvarmakten.

1.2 Scenarion

Nedan scenarion ska användas som utgångspunkt i respektive nämnd och styrelses planering. Varje krissituation är unik och kan variera i omfattning, men nedanstående typscenarier ska användas som utgångspunkt i planeringen. Dessa kan skalas upp och ner beroende på omfattning och händelse.

#	Scenario	Konsekvens	Omfattning	Varaktighet
A	Otjänligt vatten med kokrekommendation	Kokrekommendation gäller för dricksvatten. Vattnet kan drickas och användas i matlagning efter att det kokats. Det finns vatten i kranen och vattnet kan nyttjas för sanitära behov med mera.	Ett sammanhållet geografiskt område med cirka 10 000 – 40 000 berörda personer/boende.	Upp till 3 månader
B	Otjänligt vatten	Det finns vatten i kranen och vattnet kan nyttjas för sanitära behov med mera.	Ett sammanhållet geografiskt område med cirka 10 000 – 40 000 berörda personer/boende.	Upp till 3 månader
C	Avbrott	Totalt avbrott i leveransen av dricksvatten. Avbrottet innefattar även att till exempel spolning av toaletter ej fungerar. Ett större avbrott följs ofta av kokrekommendationer (scenario A).	Ett sammanhållet geografiskt område med cirka 10 000 – 40 000 berörda personer/boende.	Upp till 2 veckor

¹ Livsmedelsverkets *Guide för planering av nödvattenförsörjning* (utgåva 1, 2017)

2. Ansvarsfördelning i Göteborgs Stad

Göteborgs Stads krishantering utgår ifrån de tre grundprinciperna, ansvars- likhets- och närhetsprinciperna. Ansvarsprincipen innebär att ansvaret för verksamheten inte förändras när en samhällsstörning inträffar. Staden ska inom sitt geografiska område verka för att olika aktörer i kommunen samverkar i planerings- och förberedelsearbetet samt kring de krishanteringsåtgärder som vidtas vid en händelse.

2.1 Nämnder och bolagsstyrelser

Nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för att:

- utifrån riktlinjens planeringsförutsättningar analysera de konsekvenser som kan uppstå i verksamheten samt planera för hantering av dessa
- dimensionera planeringen utifrån ansvarsområde, verksamhetens risker och den samhällsviktiga verksamhet som nämnden/bolagsstyrelsen bedriver
- planera för att inom eget verksamhetsområde prioritera vatten
- vid störningar i vattenförsörjningen samverka och stödja varandra
- planera för att kunna minska sin förbrukning av vatten när så påkallas
- planera för att kunna aktivera nödvattenrutinerna när omfattningen på störningen kräver det för att öka möjligheten att hantera störningen på ett tillfredsställande sätt.

Utöver dessa gemensamma uppgifter så anges ett antal nämnder och bolagsstyrelser särskilt nedan. Nämnder och bolagsstyrelser med särskilda uppdrag i denna riktlinje ska tillse att revidering av planeringen sker två gånger per mandatperiod och vid behov.

2.2 Kretslopp- och vattennämnden

Kretslopp- och vattennämnden har som stadens VA-huvudman i uppdrag att tillgodose invånarnas och övriga brukares behov av en säker, effektiv och miljömässig vattenförsörjning. Kretslopp- och vattennämnden ska vid störningar i vattenförsörjningen så snabbt som möjligt återställa normal leveransförmåga samt fram till dess skyndsamt tillhandahålla nödvatten utifrån prioritering.

Kretslopp och vattennämnden ansvarar för att:

- ha förmåga att skyndsamt komma igång med arbete för att återställa normal leveransförmåga av vatten
- identifiera prioriterade verksamheter inom Göteborgs Stads geografiska område i samråd med verksamhetsutövaren och stadsledningskontoret
- föra en dialog med identifierade offentliga och privata aktörer om deras nödvattenbehov och om vilka egna reservlösningar som finns i verksamheterna
- identifiera lämpliga uppställningsplatser för nödvattentankar i samråd med berörda.
- vid störningar i vattenförsörjningen initiera samverkan om nödvattenförsörjningen med berörda
- planera för och beräkna hur stora volymer nödvatten som kan levereras på kort respektive lång sikt

- säkerställa egna resurser i form av personal, material, logistik, nödvattenutrustning, reservkraft med mera utifrån planeringsförutsättningarna i denna riktlinje
- ha förmåga att skyndsamt efter beslut kunna försörja berört område med nödvatten enligt prioriteringar
- informera berörda vid otjänligt vatten eller vid vattenavbrott i enlighet med Göteborgs Stads riktlinje för kriskommunikation
- initiera och ta emot hjälp från den nationella vattenkatastrofgruppen (VAKA)
- planera för och analysera när bevakning av utplacerade nödvattentankar behövs.
- ha en beredskap för och förmåga att, vid behov i samband med längre vattenavbrott, ordna med tillfälliga lösningar för sanitet till allmänheten. Detta i enlighet med riktlinjens planeringsförutsättningar

2.3 Göteborgs Stads Leasing AB

Göteborgs Stads Leasing AB ansvarar för att:

- ha förmåga att vid behov kunna bistå andra nämnder och styrelser avseende logistik och transporter av vatten i mindre kärl.

2.4 Lokalnämnden, Higab AB och Framtiden AB

Lokalnämnden, Higab AB och Framtiden AB ansvarar för att:

- ha en beredskap för och förmåga att, vid behov i samband med längre vattenavbrott, ordna med tillfälliga lösningar för sanitet till hyresgäster. Detta i enlighet med riktlinjens planeringsförutsättningar

Bilaga A

Vattenbehov vid krissituation

En vanlig dag gör varje person i genomsnitt av med cirka 160 liter vatten per dygn. Av detta används endast 1–3 liter vatten per dygn till dricksvatten. Resten används till något annat, till exempel dusch, toalett och tvätt.

Nedanstående uppskattningar av vattenbehovet bör användas i framtagandet av respektive nämnds och styrelses planering. Uppskattningarna av vattenbehovet följer Livsmedelsverkets guide för planering av nödvattenförsörjning.

Den akuta hanteringen av nödvatten genomförs med de resurser som direkt finns tillgängliga. Utifrån detta kan en viss mängd nödvatten levereras och verksamheten får anpassas utifrån detta. I takt med att mer resurser tillförs (exempelvis personal, lastbilar, tankar) kan större volymer nödvatten finnas tillgängligt.

Verksamhet	Tidsaspekt	Uppskattning av nödvattenbehov (omfattar inte personalens behov)	Funktion
Sjukhus		3 l/p/dygn	Dryck
		150 l/p/dygn	Högintensiv vård
		300–1400 l/p/dygn	Dialys
		150–450 l/batch	Autoklivering
		200 m ³ /dygn (500 vårdplatser)	Laboratorium
Vård- och omsorgsboenden		10–20 l/p/dygn	Vårdplats (dryck, hygien, matlagning, tvätt och städ)
Kriminalvård	Första dagarna	2,5–5 l/p/dygn	Dryck
	Efter några dygn	10–15 l/p/dygn	Dryck, matlagning och hygien
Hushåll (frisk individ)	Första dagarna	2,5–5 l/p/dygn	Dryck
	Efter några dygn	10–15 l/p/dygn	Dryck, matlagning och hygien
	Inom några månader	50–100 l/p/dygn	
Storkök		2–3 l/portion	Matlagning
		1 l/portion	Städ och disk
Förskola/ grundskola	Första dagarna	2–7 l/p/dygn	Dryck, hygien, matlagning och städ
	Efter några dygn	10–15 l/p/dygn	Dryck, hygien, matlagning och städ
Vårdcentral		10 l/patient/dygn	
Personal		10 l/p/dygn	Dryck och viss hygien